

เจดีย์บริเวณเขาถ้ำรงค์องค์สุดท้าย



เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ผู้เขียนกับแม่บ้านได้ไปรอรับช่างรังวัดเพื่อแบ่งแยกโฉนดของพ่อและพี่สาวให้กับผู้เขียนที่บริเวณถนนหน้าถ้ำหลวงพ่อดำซึ่งอยู่ที่เขาถ้ำรงค์ เมื่อจอดรถแล้วได้ลงเดินสำรวจบริเวณนั้น มีแม่ชีคนหนึ่งเข้ามาถามพวกเราด้วยความเมตตาว่ารถเป็นอะไรหรือเปล่า พวกเราตอบว่าไม่เป็นอะไรและขอบคุณท่านไป เรารู้สึกชื่นชมในความเมตตาของท่านมาก เมื่อถามเราแล้วท่านก็เดินไปกวาดบริเวณหน้าถ้ำหลวงพ่อดำหน้าถ้ำหลวงพ่อดำ ณ วันนี้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยกว่าเมื่อก่อน อาจเป็นเพราะมีการบูรณะพระพุทธรูปในถ้ำหลวงพ่อดำ และมีการปรับปรุงวิหารหลวงพ่อดำ (น่าจะเป็นอุโบสถเก่า) จึงมีผู้เข้ามาสักการะมากกว่าเมื่อก่อนทำให้ต้องมีการดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น ผู้เขียนเดินรอบๆวิหาร

หลวงพ่อกว และหยุดสังเกตที่เจดีย์องค์หนึ่งสูงราวๆสามเมตรเศษ จำได้ว่าผู้เขียนและพี่ที่เคยทำงานอาสาสมัครอนุรักษ์โบราณสถานและศิลปวัฒนธรรมได้ร่วมกันถอนหญ้าและกำจัดต้นไม้ที่ขึ้นอยู่บนเจดีย์ออกเมื่อหลายปีมาแล้ว แต่วันนี้ต้นไม้เหล่านั้นยังอยู่และเชื่อว่าหากไม่มีการดูแลอนุรักษ์อีกไม่นานเจดีย์องค์นี้ก็คงจะพังลง

ผู้เขียนคุยกับแม่บ้านว่าอิฐที่ใช้ในการก่อเจดีย์องค์นี้มีอยู่สองขนาดคือขนาดใหญ่หนา ซึ่งน่าจะเป็นอิฐเก่าสมัยทราวดี และอิฐขนาดเล็กกว่าสันนิษฐานว่าจะเป็นอิฐสมัยต้นรัตนโกสินทร์ตอนต้นขนาดเท่ากับอิฐที่เขาวังเพชรบุรี ทำให้ผู้เขียนเชื่อว่าเจดีย์องค์นี้น่าจะสร้างสมัยต้นรัตนโกสินทร์ อาจจะเป็นช่วงเวลาใกล้เคียงกับการสร้างพระที่นั่งมไหศวรย์หรือเขาวังเพชรบุรี จากการที่ผู้เขียนเคยเข้าไปสืบค้นศึกษาร่องรอยโบราณสถานบริเวณหมู่ ๓ และหมู่ ๕ ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เมื่อสี่ห้าปีมาแล้วได้พบว่าบริเวณถนนใกล้เขาน้อยบริเวณใกล้สวนตาลอดีตกำนันถนอม ภูเงิน นั้นมีเนินดินและเศษอิฐขนาดใหญ่ที่ยังพอหลงเหลืออยู่บ้าง และบริเวณอีกฝั่งหนึ่งของถนนใกล้เนินดังกล่าวก็ยังมีอิฐก้อนขนาดใหญ่ที่หลงเหลืออยู่บางส่วนด้วย จากการบอกเล่าของผู้สูงอายุในแถบนั้นได้ความว่าบริเวณนั้นมีการพบกองอิฐขนาดใหญ่ที่อยู่นอกรั้วของใครคนหนึ่งบริเวณนั้น(จำชื่อไม่ได้) ด้วยความที่ผู้เขียนอยากจะใช้พื้นที่ทำไร่จึงได้อนุญาตให้นำดินและอิฐนั้นไปถมให้วัดชลบุ ที่เล่าอย่างนี้เพื่อจะทำให้ผู้อ่านเห็นว่าแต่เดิมอิฐขนาดใหญ่ที่มีผู้นำมาสร้างเป็นเจดีย์องค์ที่ผู้เขียนกำลังพูดถึงนี้เป็นอิฐที่หาได้ง่ายมากในบริเวณตำบลถ้ำรงค์

ผู้เขียนพิจารณาลักษณะต่างๆของเจดีย์องค์นี้แล้วก็พบว่าเจดีย์องค์นี้ตรงส่วนบนมีลักษณะคล้ายระฆังคว่ำ ตรงปากระฆังคว่ำนั้นมีปูนปั้นเป็นลายลูกฟัก ซึ่งเหมือนกับซากส่วนหนึ่งของเจดีย์ที่ผู้เขียนกับพี่เบิ้มไปพบที่บริเวณตระพักเขา ของเขาถ้ำรงค์ซึ่งพวกเราเรียกกันว่าเนินเจดีย์ นอกจากนั้นบริเวณส่วนอื่นๆของเจดีย์ซึ่งทำเป็นซุ้มสำหรับบรรจุพระพุทธรูปทั้งสี่ทิศของเจดีย์ก็มีลักษณะเหมือนชิ้นส่วนที่พบบนตระพักเขาถ้ำรงค์เช่นกัน ผู้เขียนจึงเชื่อว่าเจดีย์องค์ที่อยู่บนเนินเจดีย์ซึ่งถูกทำลายลงแล้วนั้นก็น่าจะมีลักษณะเหมือนเจดีย์องค์ที่อยู่ข้างวิหารหลวงพ่อกวนี้ แต่อย่างไรก็ตามสำนักงานศิลปากรภาคที่ ๑ ราชบุรี ได้ขึ้นไปสำรวจซากเจดีย์บนตระพักเขาถ้ำรงค์ตามที่กลุ่มอาสาสมัครอนุรักษ์โบราณสถานและศิลปวัฒนธรรมตำบลถ้ำรงค์ขอความร่วมมือไป ได้สรุปรายงานการสันนิษฐานไว้ต่างจากที่ผู้เขียนสันนิษฐานไว้ คือ ว่าเป็นเจดีย์ทรงปราสาทยอด ซึ่งการสันนิษฐานของนักโบราณคดีย่อมจะมีหลักการสันนิษฐานที่มีความเป็นมาตรฐานกว่าผู้เขียน แต่นักโบราณคดีก็อาจมีเวลาน้อยที่จะสำรวจรวบรวมข้อมูลต่างๆ แต่ผู้เขียนมีเวลามากเพราะมีภูมิลำเนาอยู่ใกล้เคียงบริเวณนี้ ทำให้ผู้เขียนสันนิษฐานจากข้อมูลที่ได้พบเห็น ซึ่งหากนักโบราณคดีมีโอกาสสำรวจข้อมูลได้มากเท่าผู้เขียนและนำไปประกอบกับความรู้ทางวิชาการประวัติศาสตร์ก็จะทำให้ได้ข้อสรุปเพิ่มเติมมากกว่านี้

สิ่งที่น่าสนใจก็คือทำไมบริเวณนี้จึงมีโบราณสถานโบราณวัตถุอยู่มาก ที่นี่เคยเป็นเมืองหรือเป็นชุมชนที่สำคัญอย่างไร เป็นสิ่งที่น่าศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง แต่การศึกษาค้นคว้าก็ต้องใช้ชิ้นส่วนของโบราณวัตถุ ลักษณะของโบราณสถานที่มีให้เห็นประกอบเป็นหลัก ดังนั้น หากเราสนใจใคร่อยากจะทำศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ถึงประวัติศาสตร์ภูมิหลังของชุมชนที่อยู่บริเวณนี้ก็คงต้องช่วยกันอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุที่มีอยู่ในบริเวณนี้ให้คงอยู่ตลอดไป

ประจวบ นิมนุช

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๖